

Juryrapport

Jan Brouwer Scriptieprijs 2020 – Economische wetenschappen

Nitzan Merguei (Universiteit Maastricht)

Normative Selfishness: The Effects of Heterogeneous Norms on Punishment Decisions

Nitzan Merguei heeft haar scriptie geschreven aan de Universiteit Maastricht. De titel luidt: Normative Selfishness: The Effects of Heterogeneous Norms on Punishment Decisions. Haar scriptie gaat over een experiment dat in de gedragseconomie vaak wordt gebruikt om vertrouwen en sociale normen te onderzoeken, een veld van onderzoek dat Jan Brouwer ongetwijfeld zou hebben aangesproken. Dat experiment staat in de literatuur bekend als een dictator game. De eerste speler, de dictator, krijgt een bedrag en kan besluiten een deel daarvan door te geven aan een tweede speler, die het aanbod kan aanvaarden of weigeren (en als hij dat doet, krijgt ook de eerste speler niks). De scriptie gaat over een variant van dit experiment waarbij de tweede speler niet alleen een onwelgevallig aanbod kan weigeren, maar ook de mogelijkheid heeft om de dictator te bestraffen. Die mogelijkheid van een straf ter ondersteuning van een sociale norm, een redelijke verdeling van het bedrag, had in de literatuur al veel aandacht gekregen. Deze scriptie gaat verder en stelt de vraag of die straf zwaarder is naarmate het aanbod van de dictator verder afwijkt van een sociale norm, wat zich kan voordoen als er in een maatschappij verschillend wordt gedacht over wat wel en niet deugt, de heterogeniteit waarnaar de titel verwijst. Die vraag is van belang als we willen begrijpen hoe sociale normen ontstaan en stand kunnen houden in samenlevingen waarin verschillend wordt gedacht over wat rechtvaardig is.

Allereerst een opmerking over de vorm: deze scriptie is buitengewoon goed geschreven, iets wat op alle juryleden grote indruk heeft gemaakt. In het literatuuroverzicht laat Nitzan zien dat zij de literatuur door en door beheerst en kan overzien op een analytische wijze waardoor ze boven de stof staat op een manier die je eerder in een proefschrift dan in een scriptie zou verwachten.

Sociale normen, geschraagd door sancties, kunnen een oplossing bieden in situaties met een prisoner's dilemma. Nitzan heeft onderzocht wat voor gedrag mensen passend vinden en hoe zij, als zij de norm van de dictator kennen, zouden reageren op elk mogelijk voorstel. Ze vergelijkt dan de werkelijke uitkomsten (de hoogte van de straf) met de straffen die de theorie voorspelt, op basis van òf de norm van de dictator, òf die van de ontvanger.

Dit werk is van verbluffend hoog niveau: het zou volstrekt niet misstaan in een proefschrift. De jury is dan ook heel verheugd om de Jan Brouwerprijs toe te kennen aan Nitzan Merguei.

Prof. dr. E.J. (Eric) Bartelsman, hoogleraar economie Vrije Universiteit, algemeen directeur Tinbergen Instituut

Prof. dr. C.L.J. (Koen) Caminada, hoogleraar empirische analyse van fiscale en sociale regelgeving Universiteit Leiden, vice-decaan faculteit Governance and Global Affairs

Prof. dr. J.W. (Jan Willem) Gunning, oud-hoogleraar ontwikkelingseconomie Vrije Universiteit

De jury vergaderde op 27 februari 2020 onder leiding van KHMW-directeur Dr. F.J.H. (Henk) Don, in de aanwezigheid van Prof. dr. R.B. Andeweg, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW en Saskia de Boer (notulen).